

C/2024/1571

5.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wpływ wysokich cen energii na sektor rolny i obszary wiejskie”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/1571)

Sprawozdawca: **Simo TIAINEN**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.2.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	22.11.2023
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	48/0/0
Data przyjęcia na sesji plenarnej	14.12.2023
Sesja plenarna nr	583
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	182/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Podwyżki cen energii i ryzyko zakłóceń w dostawach energii były jednymi z głównych problemów, z którymi UE borykała się w ostatnim roku. UE i państwa członkowskie wprowadziły w związku z tym szereg środków. Wysokie ceny energii miały duży wpływ na obszary wiejskie, a zwłaszcza na sektor rolny w UE.

1.2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zauważa, że Komisja Europejska i państwa członkowskie wprowadziły szereg środków mających na celu zwalczanie skutków wzrostu cen energii. Zwraca uwagę, że zamiast doraźnych krajowych reakcji politycznych państwa członkowskie powinny lepiej wykorzystywać instrumenty w ramach krajowych planów strategicznych WPR, aby poradzić sobie z kryzysem wynikającym z gwałtownych zmian na rynku.

1.3. EKES wskazuje, że szybko rosnące ceny, a tym samym szybko rosnące koszty produkcji, są wyzwaniem również dla mechanizmów wspólnej polityki rolnej (WPR). Z tego powodu proponuje, by Komisja rozważyła uwzględnienie elementów antycyklicznych w instrumentach WPR po 2027 r.

1.4. EKES popiera wszystkie inicjatywy służące zmniejszeniu zależności od czynników produkcji i źródeł energii opartych na paliwach kopalnych. Podkreśla konieczność zwiększenia spójności polityki w celu przyspieszenia transformacji ekologicznej, zwłaszcza obniżenia emisyjności i wprowadzenia niekopalnych źródeł energii. Oprócz polityki rolnej i polityki dotyczącej obszarów wiejskich inne polityki sektorowe muszą w większym stopniu uwzględniać te cele.

1.5. Komitet zdecydowanie popiera koncepcję, zgodnie z którą praktyki umowne w łańcuchu dostaw żywności powinny bardziej uwzględniać wyższe koszty produkcji w produkcji podstawowej. Umowy związane z łańcuchem dostaw żywności są zazwyczaj sztywne i nie uwzględniają w wystarczającym stopniu szybko zmieniających się kosztów produkcji. EKES wyraźnie wskazuje, że sytuacja ta musi się poprawić. Wzywa do harmonizacji różnych przepisów i praktyk umownych w celu zapewnienia spójności i skuteczności między państwami członkowskimi. Podkreśla, że należy poprawić jakość danych statystycznych dotyczących kosztów produkcji ponoszonych przez rolników i marż cenowych.

1.6. Wysokie ceny energii mają wpływ na przedsiębiorstwa i działalność gospodarczą na obszarach wiejskich. Niepewność spowodowała zmniejszenie zachęty do inwestowania i podniesienie prognozy zatrudnienia pracowników. Stwarza to ryzyko ograniczenia możliwości zatrudnienia, w szczególności na oddalonych obszarach wiejskich i na obszarach wiejskich, na których rzadko istnieją alternatywne możliwości zatrudnienia. Rozwój infrastruktury energetycznej wspiera tworzenie nowych możliwości zatrudnienia i może również stworzyć alternatywne źródła dochodu dla rolnictwa i innych podmiotów na obszarach wiejskich.

1.7. EKES wskazuje, że przyszłość i dobrobyt obszarów wiejskich mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego w Europie, autonomii strategicznej ⁽¹⁾ i odporności, a także dla zrównoważonego koszyka energetycznego, który przyczynia się do niezależności energetycznej UE. Uważa, że istotne jest zobowiązanie się do realizacji celów długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE ⁽²⁾. Podkreśla ponadto znaczenie utrzymania i rozwoju infrastruktury obszarów wiejskich w całej UE. Odpowiednia i dobrze utrzymana infrastruktura zwiększa odporność i umożliwia dostosowanie się do postępującego kryzysu.

1.8. EKES podkreśla, że należy uznać i wspierać rolę lokalnych i regionalnych społeczności energetycznych, aby osiągnąć sprawiedliwą i skuteczną transformację energetyczną na obszarach wiejskich ⁽³⁾. Dostrzega wiele możliwości w społecznościach energetycznych i uważa, że społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej są szczególnie interesujące z perspektywy obszarów wiejskich. Promowaniu lokalnych i regionalnych społeczności energetycznych musi towarzyszyć łatwy dostęp, elastyczność biurokratyczna i zmniejszenie obciążeń administracyjnych. Ważne jest, aby tego rodzaju projekty na obszarach wiejskich były również wspierane z funduszy UE.

1.9. EKES podkreśla znaczenie oszczędności energii i efektywności energetycznej w kontekście zużycia prywatnego i publicznego. Można to osiągnąć m.in. poprzez renowację energetyczną budynków, inwestycje w nowe maszyny i inne technologie, a także mniej energochłonną działalność rolniczą.

2. Wprowadzenie

2.1. Okrutna, niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna Rosji przeciw Ukrainy wywołała bezprecedensowy kryzys energetyczny w UE. Ceny energii zaczęły szybko rosnąć jesienią 2021 r. i gwałtownie skoczyły w górę po wybuchu wojny pod koniec lutego 2022 r. Raptowny wzrost cen energii spowodował trudności dla obywateli i przedsiębiorstw w całej UE. Podwyżki cen energii i ryzyko zakłóceń w dostawach energii były jednym z głównych problemów, z którymi UE borykała się w ostatnim roku. UE i państwa członkowskie wprowadziły w związku z tym szereg środków. Jednocześnie UE przeprowadza ambitną transformację w kierunku gospodarki neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla. Niniejsza opinia ma na celu dokładniejsze zbadanie wpływu wysokich cen energii na sektor rolny i obszary wiejskie oraz przedstawienie zaleceń służących złagodzeniu negatywnych skutków.

2.2. Wysokie ceny energii miały duży wpływ na sektor rolny, który jest strategicznym sektorem w UE i stanowi istotną część naszych obszarów wiejskich. Produkcja rolna wymaga dużej ilości energii bezpośrednio albo pośrednio poprzez stosowanie energochłonnych czynników produkcji, zwłaszcza nawozów. Wzrost cen energii miał znaczący wpływ na koszty produkcji rolnej i doprowadził do narastania niepewności na rynku. W wyniku tej sytuacji wielu rolników stanęło w obliczu pogorszenia salda gotówkowego i trudności z dalszym prowadzeniem działalności.

2.3. Wiele rodzajów działalności rolniczej ma charakter sezonowy, w związku z czym zużycie energii jest również sezonowe. W sezonie dostosowanie zużycia energii w odpowiedzi na wzrost cen lub niedobory energii jest często trudne. Nawadnianie i inne praktyki gospodarki wodnej nie mogą zostać przerwane, a maszyny muszą wyjechać w pole w odpowiednim czasie w sezonie wegetacyjnym. Gwałtowny wzrost cen powoduje nieprzewidziane koszty i może stanowić zagrożenie dla płynności i rentowności gospodarstw rolnych i innej działalności na obszarach wiejskich.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Strategiczna autonomia, bezpieczeństwo żywnościowe i zrównoważona gospodarka żywnościowa” (Dz.U. C 105 z 4.3.2022, s. 56).

⁽²⁾ https://rural-vision.europa.eu/index_pl

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Transformacja energetyczna i cyfrowa na obszarach wiejskich” (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 59).

2.4. Na obszarach wiejskich wysokie ceny energii spowodowały wzrost kosztów podstawowych potrzeb, takich jak ogrzewanie, energia elektryczna, logistyka i transport. Obszary wiejskie często mają ograniczony dostęp do infrastruktury energetycznej, a odległości do przebycia często są duże. Sytuacja ta stanowi znaczne obciążenie dla ludności wiejskiej i przedsiębiorstw wiejskich. Średni dochód na obszarach wiejskich jest niższy niż na obszarach miejskich⁽⁴⁾. Mieszkańcy obszarów wiejskich są bardziej narażeni na wykluczenie społeczne i ubóstwo energetyczne. Utrudniło to również funkcjonowanie i konkurencyjność przedsiębiorstwom wiejskim. Wysokie ceny energii sprawiły, że społecznościom wiejskim trudniej jest uzyskać dostęp do przystępnych cenowo i niezawodnych źródeł energii. Stwarza to coraz większe ryzyko ubóstwa na obszarach wiejskich.

2.5. Gwałtowne zmiany na rynku mają wpływ na całe społeczeństwo. Zawirowania na rynkach energii są głównym źródłem inflacji w UE. Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych energii elektrycznej, gazu i innych paliw był średnio o 60 % wyższy w 2022 r. w porównaniu z poziomem cen w 2020 r. W rolnictwie analogiczna zmiana cen energii była jeszcze wyższa. Ogólne ceny energii w rolnictwie wzrosły o 86 % w tym samym dwuletnim okresie⁽⁵⁾.

3. Wpływ wysokich cen energii na sektor rolny

3.1. Tempo zmian obserwowanych na unijnym rynku energii w 2021 i 2022 r. najlepiej odzwierciedlają zmiany cen gazu ziemnego. Cena gazu ziemnego jest wystarczającym wskaźnikiem ogólnego kształtowania się cen energii, ponieważ gaz jest głównym źródłem energii grzewczej i czynnikiem wyznaczającym ceny na rynku energii elektrycznej w UE. W rolnictwie gaz ziemny jest istotnym czynnikiem w produkcji nawozów azotowych. Globalne zmiany cen ropy naftowej doprowadziły do gwałtownego wzrostu cen paliw, obok zmian na rynku gazu ziemnego. Równoczesny wzrost cen ropy naftowej i gazu spowodował o wiele większy wpływ na rolnictwo.

3.2. W przypadku rolników wpływ rosnących cen energii wynika z bezpośrednich kosztów produkcji, dóbr i usług pośrednich oraz zużycia w gospodarstwie domowym. Ogólna cena energii w przypadku produkcji rolnej była o 86 % wyższa w 2022 r. w porównaniu z 2020 r. Najwyższy wzrost odnotowano w przypadku paliw do ogrzewania – o 225 % w porównaniu z 2020 r. Porównywalny wzrost cen nawozów wyniósł 142 %, a energii elektrycznej 72 %⁽⁶⁾.

3.3. Całkowite koszty produkcji rolnej były znacznie wyższe ze względu na wzrost cen czynników produkcji. Elastyczność popytu na główne czynniki produkcji rolnej jest bardzo niska, co wskazuje, że zmiany popytu są mniejsze w porównaniu ze zmianami cen.

3.4. W rolnictwie gwałtowne krótkoterminowe zmiany cen często pozostawiają niewiele miejsca na dostosowanie, w zależności od sektora lub rodzaju działalności rolniczej. Energia i nawozy mają stosunkowo znaczny udział w całkowitym zużyciu czynników produkcji w rolnictwie. Według danych Eurostatu⁽⁷⁾ udział energii w sektorze rolnym UE wyniósł 13,2 % w 2022 r. Ponadto wzrosły ceny innych czynników produkcji rolnej.

3.5. W rolnictwie UE koszty nawozów wzrosły w 2022 r. o 103 % w porównaniu z 2020 r. Ponieważ obserwowany wzrost cen jest nieco wyższy w porównaniu ze zmianami kosztów, całkowita ilość nawozów wykorzystanych w produkcji w 2022 r. była niższa niż w 2020 r. Dla porównania całkowite koszty energii były o 66 % wyższe w tym samym okresie. W związku z tym zużycie energii w rolnictwie również było niższe w 2022 r.⁽⁸⁾

3.6. Wahania cen energii mają konsekwencje zarówno średnio-, jak i długoterminowe. W perspektywie średnioterminowej wzrost kosztów produkcji spowodowany wyższymi cenami za energię może przyspieszyć tempo zmian strukturalnych w rolnictwie – zarówno pod względem porzucania gospodarstw, jak i zmian w produkcji. Skutki te są również podobne do tych, z którymi borykają się inne przedsiębiorstwa wiejskie. W perspektywie długoterminowej rosnące ceny energii przyspieszają zmianę w kierunku skuteczniejszych lub wydajniejszych praktyk produkcyjnych, które są bardziej oszczędne pod względem zasobów naturalnych lub nakładów.

⁽⁴⁾ Rocznik regionalny Eurostatu 2023.

⁽⁵⁾ Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/prc_hicp_manr), obliczenia własne.

⁽⁶⁾ Rachunki ekonomiczne dla rolnictwa, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/apri_pi15_ina/default/table?lang=en), obliczenia własne.

⁽⁷⁾ Rachunki ekonomiczne dla rolnictwa (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/aact_eaa01).

⁽⁸⁾ Rachunki ekonomiczne dla rolnictwa (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/aact_eaa01), obliczenia własne.

4. Wpływ wysokich cen energii na obszary wiejskie

4.1. Poszczególne czynniki mające wpływ na inflację cen energii różnią się w zależności od regionu, państwa i indywidualnych okoliczności. Wpływ rosnących kosztów energii jest większy na obszarach wiejskich w porównaniu z obszarami podmiejskimi i miejskimi. Wynika to przede wszystkim z wyższych kosztów dystrybucji i dostaw, ograniczonej konkurencji między dostawcami energii, wyzwań związanych z infrastrukturą energetyczną, a także z dotacji i różnic w prowadzonej polityce.

4.2. Szybko rosnące ceny energii i ogólnie wysoka inflacja doprowadziły do spadku siły nabywczej konsumentów. Ogólnie rzecz biorąc, tempo wzrostu płac i dochodów nie było w stanie nadążyć za szybko wzrastającą inflacją.

4.3. W 2022 r. średnia cena energii elektrycznej płacona przez konsumentów w UE była o 44 % wyższa niż w 2020 r. W tym samym okresie cena konsumpcyjna gazu była o 72 % wyższa, a energii cieplej o 24 % wyższa. Stosunkowy udział całkowitych wydatków na spożycie energii elektrycznej, gazu i innych paliw wzrósł w latach 2020–2022 ⁽⁹⁾.

4.4. Wysokie ceny energii spowodowały wzrost kosztów utrzymania dla ludności wiejskiej. Może mieć to wpływ na jej zdolność do zaspokojenia podstawowych potrzeb, takich jak ogrzewanie, energia elektryczna i transport. Wzrost cen energii przyczynia się do ubóstwa na obszarach wiejskich. Osoby fizyczne lub gospodarstwa domowe nie mogą pozwolić sobie na zakup wystarczającej ilości energii. Może to powodować mniejszy dostęp do niezawodnego ogrzewania, chłodzenia, oświetlenia i zaspokojenia innych podstawowych potrzeb energetycznych. Ubóstwo energetyczne może mieć negatywny wpływ na zdrowie, edukację i ogólną jakość życia na obszarach wiejskich, zwłaszcza wśród słabszych grup społecznych i osób starszych.

4.5. Wysokie ceny energii mają wpływ także na przedsiębiorstwa i działalność gospodarczą na obszarach wiejskich. Oprócz rolnictwa wiele przedsiębiorstw działających na obszarach wiejskich odczuło skutki tej sytuacji. Niepewność spowodowała zmniejszenie zachęt do inwestowania i podniesienie proggu zatrudnienia pracowników. W sektorze turystycznym, który jest istotny na wielu obszarach wiejskich, również odczuwano skutki wysokich cen energii. Stwarza to ryzyko ograniczenia możliwości zatrudnienia, w szczególności na oddalonych obszarach wiejskich i na obszarach wiejskich, na których rzadko istnieją alternatywne możliwości zatrudnienia.

5. Uwagi ogólne

5.1. EKES zauważa, że Komisja i państwa członkowskie wprowadziły szereg środków mających na celu zwalczanie skutków wzrostu cen energii. Środki te obejmują m.in. nadzwyczajne pakiety wsparcia dla rolników najbardziej dotkniętych sytuacją w Ukrainie w 2022 r. oraz utrzymującymi się wysokimi kosztami nakładów w 2023 r., wyższe pułapy ograniczonych kwot pomocy dla rolników, elastyczność i potencjalne wsparcie dla przedsiębiorstw odczuwających skutki rosnących kosztów energii, a także tymczasowe zniesienie ceł na nawozy z wyjątkiem nawozów pochodzących z Rosji i Białorusi. Rosnące ceny energii sprzyjają również inwestycjom w alternatywne źródła energii w rolnictwie. Istnieją coraz większe zachęty do rozszerzania rolnictwa precyzyjnego. Kosztowne technologie przyniosą rezultaty w krótkim czasie i zapewnią coraz większe zyski w perspektywie krótkoterminowej.

5.2. EKES popiera inicjatywy Komisji służące zmniejszeniu zależności od czynników produkcji i źródeł energii opartych na paliwach kopalnych. Zgodnie z komunikatem w sprawie zapewnienia dostępności i przystępności cenowej nawozów ⁽¹⁰⁾ Komisja będzie propagować lepszy dostęp do nawozów organicznych i składników odżywczych pochodzących z recyklingu strumieni odpadów, zwłaszcza w regionach o słabym wykorzystaniu nawozów organicznych, wsparcie na rzecz przekształcenia europejskiego przemysłu nawozów azotowych w przemysł oparty na amoniaku produkowanym z wykorzystaniem wodoru odnawialnego ze źródeł innych niż kopalne oraz zagwarantowanie stabilnego i realistycznego otoczenia regulacyjnego regulującego produkcję wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego, a tym samym zapewnienie szybkiego rozwoju rynku nawozów opartych na wodorze odnawialnym i niskoemisyjnym. Komisja Europejska musi w przyszłej WPR położyć większy nacisk na promowanie stosowania nawozów organicznych poprzez programy środowiskowe, które nagradzają rolników.

5.3. Zwraca uwagę, że zamiast doraźnych krajowych reakcji politycznych państwa członkowskie powinny lepiej wykorzystywać instrumenty w ramach krajowych planów strategicznych WPR, aby poradzić sobie z kryzysem wynikającym z gwałtownych zmian na rynku. Z jednej z analiz ⁽¹¹⁾ wynika, że tylko 14 państw członkowskich uwzględniło w swoich krajowych planach strategicznych WPR instrumenty zarządzania ryzykiem przewidziane na podstawie WPR. Instrumenty te powinny obejmować ubezpieczenie kosztów lub inne środki ukierunkowane na koszty. Instrumenty obecnie zatwierdzane w ramach planów stanowią głównie uzupełnienie systemów ubezpieczeń ukierunkowanych na straty w uprawach lub inne skutki pogodowe. Istnieje jednak również jeden przykład stosowania narzędzia stabilizacji dochodów w zatwierdzonych krajowych planach strategicznych WPR.

⁽⁹⁾ Wydatki gospodarstw domowych na spożycie, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/nama_10_co3_p3), obliczenia własne.

⁽¹⁰⁾ COM(2022) 590 final.

⁽¹¹⁾ Dokument roboczy Thünen 191a.

5.4. EKES wskazuje, że szybko rosnące ceny, a tym samym szybko rosnące koszty produkcji, są wyzwaniem również dla mechanizmów wspólnej polityki rolnej (WPR). Dotacje bezpośrednie w ramach WPR są często uzasadnione jako narzędzie stabilizacji dochodów rolników w kontekście gwałtownych zmian na rynku. Obecna WPR nie jest jednak w stanie w wystarczającym stopniu uwzględnić wpływu szybko rosnących kosztów produkcji na rolnictwo. Z tego powodu Komitet proponuje, by Komisja rozważyła uwzględnienie elementów antycyklicznych z odpowiednim finansowaniem w instrumentach WPR po 2027 r. Środki antycykliczne pozwoliłyby ściślej powiązać poziomy wsparcia z rozwojem sytuacji na rynku i wzmocniłyby sieć zabezpieczeń przed wzrostem kosztów i spadkiem zysków.

5.5. Komitet zdecydowanie popiera koncepcję, zgodnie z którą praktyki umowne w łańcuchu dostaw żywności powinny bardziej uwzględniać wahania kosztów produkcji w produkcji podstawowej. Umowy związane z łańcuchem dostaw żywności są zazwyczaj sztywne i nie uwzględniają w wystarczającym stopniu szybko zmieniających się kosztów produkcji. EKES wyraźnie wskazuje, że sytuacja ta musi się poprawić. Wzywa do harmonizacji różnych przepisów i praktyk umownych w celu zapewnienia spójności i skuteczności między państwami członkowskimi.

5.6. Europejski Zielony Ład i związana z nim strategia „Od pola do stołu” zmięrzają do ograniczenia stosowania nieorganicznych nawozów azotowych w rolnictwie. Głównym celem jest zmniejszenie zależności rolnictwa UE od nawozów azotowych opartych na paliwach kopalnych. Zwiększenie wykorzystania składników odżywczych pochodzących z recyklingu i niekopalnych źródeł azotu byłoby korzystne dla środowiska i zapewniłoby nowe możliwości biznesowe i innowacyjne w regionie⁽¹²⁾. Jest to istotne również w kontekście osiągnięcia celu neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r.

5.7. EKES podkreśla konieczność zwiększenia spójności polityki w celu przyspieszenia transformacji ekologicznej, zwłaszcza obniżenia emisyjności i wprowadzenia niekopalnych źródeł energii. Oprócz polityki rolnej i polityki dotyczącej obszarów wiejskich inne polityki sektorowe muszą w większym stopniu uwzględniać te cele. Wymaga to również lepszego wykorzystania kapitału inwestycyjnego i programów kapitału wysokiego ryzyka spoza budżetu UE. Aby zapewnić spójność polityki, do wszystkich programów politycznych należy stosować weryfikację wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich.

5.8. EKES wskazuje, że przyszłość i dobrobyt obszarów wiejskich mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego w Europie, autonomii strategicznej⁽¹³⁾ i odporności, a także dla zrównoważonego koszyka energetycznego, który przyczynia się do niezależności energetycznej UE. Wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby dalej wspierały obszary wiejskie w zwiększaniu zrównoważonej produkcji energii ze źródeł odnawialnych, m.in. przez usunięcie istniejących barier, decentralizację systemów produkcji i magazynowania, wzmocnienie sieci energetycznych i szkolenie wykwalifikowanych specjalistek i specjalistów, a także aby promowały wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jako środek przyczyniający się do autonomii energetycznej, dywersyfikacji dochodów oraz walki z ubóstwem energetycznym i zmianą klimatu.

5.9. Komitet podkreśla znaczenie utrzymania i rozwoju infrastruktury obszarów wiejskich w całej UE. Odpowiednia i dobrze utrzymana infrastruktura zwiększa odporność i umożliwia dostosowanie się do postępującego kryzysu. Istotnym elementem infrastruktury jest kompleksowa sieć szerokopasmowa na wszystkich obszarach wiejskich. Sieć szerokopasmowa zmniejsza konieczność dojazdu do pracy, stwarzając tym samym lepsze warunki do pracy zdalnej. Ponadto poprawia warunki prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa wiejskie, a tym samym bezpośrednio przyczynia się do wzrostu zatrudnienia na obszarach wiejskich.

5.10. EKES podkreśla, że energia ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie lokalnej produkcji energii i społeczności energetycznych są istotną częścią długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE⁽¹⁴⁾. Uważa, że istotne jest zobowiązanie się do realizacji celów długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE. W tym względzie uznaje znaczenie inicjatyw takich jak pakt na rzecz obszarów wiejskich⁽¹⁵⁾, który służy wzmocnieniu wielopoziomowego sprawowania rządów i ułatwieniu współpracy między zainteresowanymi stronami oraz aktywnie przyczynia się do propagowania energii ze źródeł odnawialnych i zrównoważonego rozwoju w sektorze rolnym i na obszarach wiejskich.

⁽¹²⁾ Raport informacyjny Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalety ekstensywnej hodowli zwierząt i stosowania nawozów organicznych w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu”.

⁽¹³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Strategiczna autonomia, bezpieczeństwo żywnościowe i zrównoważona gospodarka żywnościowa” (Dz.U. C 105 z 4.3.2022, s. 56).

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE (COM(2021) 345 final).

⁽¹⁵⁾ https://rural-vision.europa.eu/rural-pact_en

5.11. EKES podkreśla, że należy uznać i wspierać rolę lokalnych i regionalnych społeczności energetycznych, aby osiągnąć sprawiedliwą i skuteczną transformację energetyczną na obszarach wiejskich⁽¹⁶⁾. Społeczności energetyczne to nowe formy produkcji i zużycia energii. EKES dostrzega wiele możliwości w społecznościach energetycznych i uważa, że społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej są szczególnie interesujące z perspektywy obszarów wiejskich. Znanych jest kilka przykładów dobrze funkcjonujących społeczności energetycznych, takich jak Wildpoldsried⁽¹⁷⁾, Elektrizitätswerke Schönau⁽¹⁸⁾, Muttersholz⁽¹⁹⁾ oraz Claremorris i Western District Energy Co-Op⁽²⁰⁾.

5.12. Inwestycje w biogaz, energię wiatrową, słoneczną i inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych pomagają zmniejszyć zależność od paliw kopalnych i zwiększyć ogólną niezależność energetyczną w UE. Inwestycje te należy zwiększyć, zwłaszcza w gospodarstwach rolnych. Na podstawie tych inwestycji lokalne i regionalne sieci energetyczne mogłyby ustabilizować rynek energii i zapewnić zabezpieczenia przeciwdziałające zawirowaniom na rynku, w szczególności dla konsumentów wiejskich, rolników i małych przedsiębiorstw.

5.13. EKES podkreśla znaczenie oszczędzania energii i poprawy efektywności energetycznej. Oprócz innych korzyści może ono pomóc lepiej przetrwać przyszłe kryzysy. Istnieje wiele sposobów oszczędzania energii, takich jak lepsza izolacja budynków, większa efektywność energetyczna, inteligentniejsze wykorzystanie energii elektrycznej, różne możliwości mobilności i praca zdalna. W rolnictwie możliwości te obejmują m.in. rolnictwo precyzyjne, a także bardziej paliwooszczędne i energooszczędne metody produkcji i maszyny.

Bruksela, dnia 14 grudnia 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Transformacja energetyczna i cyfrowa na obszarach wiejskich” (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 59).

⁽¹⁷⁾ Debata tematyczna dotycząca paktu na rzecz obszarów wiejskich #1: Energia ze źródeł odnawialnych na obszarach wiejskich (<https://www.eesc.europa.eu/pl/agenda/our-events/events/rural-pact-1-renewable-energies-rural-areas>).

⁽¹⁸⁾ <https://www.ews-schoenau.de/ews/geschichte/>

⁽¹⁹⁾ Muttersholtz, Territoire à énergie positive.

⁽²⁰⁾ <https://claremorris-energy-coop.com/>